

Vendim nr. 15 datë 26.01.2023

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, i përbërë nga:

Marsida Xhaferllari, Anëtare

Fiona Papajorgji, Anëtare

Ilir Toska, Anëtar

në datën 26.01.2023 mori në shqyrtim paraprak kërkesën nr. 34 (A) 2022 të Regjistrimit Themeltar, që i përket:

KËRKUES: ARENC MYRTEZANI

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 00-2022-1220, datë 06.10.2022 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë; nr. 14, datë 18.05.2022 të Gjykatës së Posaçme të Apelit për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar; nr. 22, datë 26.03.2022 të Gjykatës së Posaçme të Shkallës së Parë për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar, si të papajtueshme me Kushtetutën.

BAZA LIGJORE: Nenet 27, shkronja “c”, 31, 42, 43, 131, shkronja “f”, 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, si dhe 142, pika 1, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 5, 6 dhe 13 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); nenet 27, 43/b, 47, 49, 50, 50/a, 71, pika 1, 71/a dhe 71/b, të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese (*Kolegji*), pasi dëgjoi relatorin e çështjes Marsida Xhaferllari, shqyrtoi kërkesën, dokumentet shoqëruese dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuesi Arenc Myrtezani është proceduar penalisht nga Prokuroria e Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimin të Organizuar (*Prokuroria e Posaçme*), në kuadër të procedimit penal nr. 187/2020, për kryerjen e veprave penale “Korrupsioni aktiv i funksionarëve të lartë shtetërorë ose të zgjedhurve vendorë”, në bashkëpunim, si dhe “Pastrimi i produkteve të veprës penale ose veprimtarisë kriminale”, e kryer në rrethanën cilësuese “në bashkëpunim”, të parashikuara respektivisht nga nenet 245 e 25 dhe 287, paragrafët 1, shkronjat “a” dhe “b” dhe 2, të Kodit Penal (KP). Ky procedim penal është bazuar në veprimet e kërkuesit gjatë ushtrimit të detyrës së administratorit të shoqërisë “Integrated Technology Waste Treatment Fier” sh.p.k., për periudhën 05.10.2016 – 21.08.2017.

2. Në datën 18.03.2022 Prokuroria e Posaçme ka kërkuar në gjykatë caktimin e masës së sigurimit “Arrest në burg” për kërkuesin, me argumentet se ekzistojnë kushtet dhe kriteret e parashikuara nga nenet 228, 229, 230, 237 dhe 238 të Kodit të Procedurës Penale (KPP). Gjykata e Posaçme e Shkallës së parë për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar (*GJKKO e Shkallës së Parë*), në dhomë këshillimi, me vendimin nr. 22, datë 26.03.2022, ndër të tjera, ka vendosur pranimin e kërkesës dhe caktimin e masës së sigurimit personal “Arrest në burg” ndaj kërkuesit. Masa e sigurimit nuk është zbatuar, pasi kërkuesi nuk është gjetur. Me vendimin e datës 11.04.2022 Prokuroria e Posaçme ka deklaruar mosgjatjen e kërkuesit, duke vënë në dukje se ai do të përfaqësohej nga mbrojtësi i zgjedhur prej tij me prokurë të posaçme.

3. Mbi bazën e ankimit të kërkuesit, të paraqitur nga mbrojtësi i tij dhe të shqyrtuar në seancë në prani të këtij të fundit, vendimi për caktimin e masës së sigurimit “Arrest në burg” është miratuar nga Gjykata e Posaçme e Apelit për Korrupsionin dhe Krimin e Organizuar (*GJKKO e Apelit*) me vendimin nr. 14, datë 18.05.2022. Në vijim, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2022-1220, datë 06.10.2022, ka vendosur mospranimin e rekursit të kërkuesit, të paraqitur nga mbrojtësi i tij, me arsyetimin se ai nuk përmbante ndonjë prej shkaqeve të parashikuara në nenin 433 të KPP-së.

4. Në datën 07.12.2022 kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese me ankim kushtetues, duke kërkuar shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën të vendimeve të Gjykatës së Lartë, GJKKO-së së apelit dhe të shkallës së parë, për pjesën që kanë disponuar për masën e sigurimit personal “Arrest në burg” ndaj tij.

II

Pretendimet e kërkuessit

5. Kërkuessi, në mënyrë të përmblëdhur, ka pretenduar se vendimet gjyqësore të kundërshtuara i kanë cenuar:

5.1. *Lirinë personale*, të garantuar nga neni 27, pikat 1 dhe 2, shkronja “c”, i Kushtetutës dhe neni 5, pika 1, shkronja “c”, i KEDNJ-së, pasi në caktimin e masës së sigurimit është shkelur standardi i “*dyshimit të arsyeshëm të bazuar në prova*” për veprat penale.

5.2. *Të drejtën për proces të rregullt ligjor*, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në drejtim të:

5.2.1. *Parimit të kontradiktoritetit*, pasi në gjykimin në shkallë të dytë nuk është lejuar debati gjyqësor mbi provat. Kërkuessi në periudhën 08.04.2022 - 28.09.2022 (disa ditë përpara dhënies së vendimit nga Gjykata e Lartë) ka paraqitur në Prokurorinë e Posaçme dhe në gjykata disa kërkesa ose parashtrime – memorie me shkrim, për të korrigjuar shkeljen, por ato janë refuzuar ose lënë në heshtje. GJKKO-ja e Apelit i ka konsideruar provat e mbrojtjes të paqena dhe është bazuar vetëm në provat e deformuara të fashikullit të prokurorit, të dorëzuara në datën 18.03.2022 në GJKKO-në e Shkallës së Parë. Ndërkohë, Gjykata e Lartë, pavarësisht detyrimeve të saj kushtetuese dhe ligjore, nuk e ka kontrolluar këtë procedurë.

5.2.2. *Mbrojtjes efektive dhe barazisë së armëve*, pasi GJKKO-ja e Apelit ka mohuar analizimin dhe vlerësimin e provave shkresore të mbrojtjes. Ajo gjykatë kishte detyrimin të shqyrtonte aktin e ekspertimit grafik nga eksperti i caktuar nga prokurori, sipas kontestimeve të mbrojtjes, si dhe atë të kryer me kërkesë të mbrojtjes nga një ekspert kriminalistik i licencuar nga Ministria e Drejtësisë ose mund të orientonte prokurorinë për kryerjen e një akti të ri ekspertimi, si dhe të kërkonte të dhënat e llogarive bankare. Për këtë problematikë Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë zgjodhi të heshte.

5.2.3. *Standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor*, të parashikuar nga neni 142, pika 1, i Kushtetutës, pasi GJKKO-ja e Shkallës së Parë ka përdorur rëndom shprehjen “*sipas tërësisë së akteve shkresore të fashikullit të gjykimit*”, ndërkohë që ka lejuar shtrembërime të fakteve. Ajo gjykatë ka pranuar

supozimet e prokurorisë dhe nuk ka parashtruar as veprimet e paligjshme të kryera nga kërkuesi, as shkaqet e posaçme që justifikojnë dhënien e masës së sigurimit personal. GJKKO-ja e Apelit dhe Gjkata e Lartë kanë lejuar shkeljen e nenit 245, pikat 1, shkronja “c” dhe 2, të KPP-së, duke konfirmuar vendimmarrjen e gjykatës së shkallës së parë në mënyrë abstrakte dhe pa një analizë ezauruese të pretendimeve të ngritura nga kërkuesi në apel dhe rekurs. Gjkata e Lartë ka pasqyruar në mënyrë të shtrembëruar përmbajtjen e shkaqeve të rekursit të kërkuesit të paraqitur nga mbrojtësi i tij.

III

Vlerësimi i Kolegjit

A. Për legjitimimin e kërkuesit

6. Çështja e legjitimitetit është një ndër aspektet kryesore që lidhet me inicimin e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë.

7. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës. Kriteret për pranueshmërinë e kërkesës janë të natyrës kumulative, në kuptimin që ato duhet të plotësohen njëkohësisht. Në këtë vështrim, mjafton mosplotësimi i njërit prej tyre që kërkuesi të mos legjitimohet për vënien në lëvizje të gjykimit kushtetues.

8. Kolegji vlerëson se kërkuesi legjitimohet *ratione personae* si bartës i të drejtave dhe lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta, në kuptim të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor ndaj të cilit ka ngritur pretendime në Gjykatën Kushtetuese dhe ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

9. Një kriter tjetër paraprak është *shterimi i mjeteve juridike*, që përcaktohet nga neni 131, pika 1, shkronja “f”, i Kushtetutës dhe neni 71/a, pika 1, shkronja “a”, të ligjit nr. 8577/2000.

Shterimi i mjeteve juridike ka të bëjë me funksionin subsidiar të mbrojtjes kushtetuese, që mund të kërkohej vetëm për një vendim gjyqësor përfundimtar që përmbyll procesin gjyqësor (*shih vendimet nr. 5, datë 22.02.2022; nr. 29, datë 30.03.2017; nr. 28, datë 23.06.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Megjithatë, Gjykata Kushtetuese ka përfshirë në juridiksionin kushtetues edhe vendime gjyqësore për caktimin e masës së sigurimit “Arrest në burg”, duke arsyetuar se karakteri i këtij vendimi, që lidhet me heqjen e lirisë së individit, si përjashtim, e bën atë një vendim përfundimtar në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës (*shih vendimin nr. 14, datë 11.03.2021; nr. 40, datë 18.07.2012; nr. 28, datë 23.06.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

10. Në çështjen konkrete, Kolegji vëren se kërkuesi kundërshton vendimet gjyqësore penale për dhënien e masës së sigurimit personal “Arrest në burg”, të caktuar fillimisht me vendimin nr. 22, datë 26.03.2022 të GJKKO-së së Shkallës së Parë dhe ndonëse kërkuesi ka ushtruar ankim dhe rekurs, kjo masë nuk ka ndryshuar as me vendimin nr. 14, datë 18.05.2022 të GJKKO-së së Apelit dhe as me vendimin nr. 00-2022-1220, datë 06.10.2022 të Gjykatës së Lartë. Për rrjedhojë, Kolegji çmon se ai i ka shterur mjetet juridike efektive në dispozicion përpara se t’i drejtohej Gjykatës Kushtetuese.

11. Gjithashtu, Kolegji vlerëson se kërkuesi legjitimohet edhe *ratione temporis*, pasi e ka paraqitur ankimin e tij brenda afatit 4-mujor të përcaktuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000. Më konkretisht, vendimi më i fundit për masën e sigurimit është ai i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, i dhënë në datën 06.10.2022, ndërsa ankimi është paraqitur në Gjykatën Kushtetuese në datën 07.12.2022.

12. Në lidhje me kriterin e legjitimitetit *ratione materiae*, Kolegji vëren se kërkuesi ka pretenduar se gjykatat e juridiksionit të zakonshëm i kanë cenuar lirinë personale dhe të drejtën për proces të rregullt ligjor në aspektet e parimit të kontradiktoritetit, mbrojtjes efektive, barazisë së armëve dhe standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor, të garantuara respektivisht nga nenet 27, pikat 1 dhe 2, shkronja “c”, 31, 42, 43 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës.

13. Neni 42 i Kushtetutës parashikon se liria personale nuk mund të cenohet pa një proces të rregullt ligjor dhe se kushdo, për mbrojtjen e saj, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë. Ndërsa sipas nenit 27 të Kushtetutës, askujt nuk mund t’i hiqet liria, përveçse në rastet dhe sipas procedurave të parashikuara me ligj (*pika 1*) dhe liria e personit nuk mund të kufizohet përveçse kur ka dyshime të arsyeshme se ka kryer një vepër penale ose për të parandaluar kryerjen prej tij të veprës penale ose largimin e tij pas kryerjes së saj (*pika 2, shkronja “c”*).

14. Gjykata Kushtetuese ka pohuar se kushtet, kriteret dhe procedurat për caktimin, zbatimin, rivlerësimin, zëvendësimin dhe kontrollin gjyqësor për masat e sigurimit, veçanërisht atyre të arrestit, janë drejtpërdrejt të lidhura me respektimin e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, konkretisht me lirinë e personit dhe se këto procedura duhet të kenë karakter gjyqësor dhe të sigurojnë garancitë e duhura sipas llojit të privimit të lirisë (*shih vendimet nr. 40, datë 18.07.2012; nr. 28, datë 23.06.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Heqja e lirisë autorizohet nga dispozitat ligjore, nëpërmjet të cilave urdhërohet ndalimi, zgjatja dhe afatet e ndalimit, si dhe ekzistenca e një mjeti ligjor efektiv në dispozicion të kërkuesit për të kundërshtuar “*ligjshmërinë*” dhe “*kohëzgjatjen*” e ndalimit të tij (*shih vendimin nr. 39, datë 15.12.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Kolegji vëren se në zbatim të delegimit të nenit 27 të Kushtetutës, rastet dhe procedurat e kufizimit të lirisë personale për shkak të veprave penale janë parashikuar në KPP. Një prej tyre është ai i caktimit të masës së sigurimit, që kërkon ekzistencën e disa kushteve të përgjithshme dhe të veçanta (*neni 228*), si dhe përmbushjen e disa kriterëve të veçanta (*neni 230*). Në përputhje me nenin 27, pika 2, shkronja “c”, të Kushtetutës, kusht i domosdoshëm (*sine qua non*) për caktimin e masës së sigurimit është ekzistenca e dyshimit të arsyeshëm të bazuar në prova se individ i ka kryer një vepër penale (*neni 228, pika 1*). Ndërsa për sa i takon procedurës, KPP-ja parashikon se masa e sigurimit caktohet nga gjykata, me kërkesë të motivuar të prokurorit, vendimi gjyqësor merret në dhomë këshillimi dhe jepet i arsyetuar lidhur me kushtet dhe kriteret e caktimit të masës (*nenet 244 - 245*), ndaj vendimit lejohet ankim, i cili shqyrtohet nga gjykata në seancë brenda 10 ditëve (*neni 249*).

16. Për sa më lart dhe referuar thelbit të argumenteve të parashtruara në ankimin kushtetues, Kolegji vlerëson t’i analizojë pretendimet e kërkuesit për cenimin e lirisë personale dhe së drejtës për proces të rregullt ligjor në raport, përkatësisht, me standardin kushtetues të “*dyshimit të arsyeshëm*” dhe rregullat procedurale të KPP-së për caktimin e masës së sigurimit personal “*Arrest në burg*”.

A.1 Për pretendimin e cenimit të lirisë personale

17. Kërkuesi ka pretenduar se gjykatat i kanë cenuar lirinë personale, të garantuar nga neni 27, pikat 1 dhe 2, shkronja “c”, i Kushtetutës dhe neni 5, pika 1, shkronja “c”, i KEDNJ-së, pasi në kundërshtim me nenin 228, pika 1, të KPP-së, në caktimin e masës së sigurimit kanë shkelur standardin e “*dyshimit të arsyeshëm të bazuar në prova*” për veprat penale. Sipas tij, nuk ka kryer

veprime në kohën që ka qenë administrator i shoqërisë gjer në datën 21.08.2017, shkrimet dhe nënshkrimet në emër të tij në faturat, situacionet dhe aktet e tjera të shoqërisë ishin të falsifikuara, nuk ka asnjë informacion bankar që të vërtetojë kryerjen e pagesave dhe, për më tepër, në kohën që shoqëria u sekuestrua nga prokuroria, ai ishte larguar nga detyra e administratorit të saj. Vendimmarrja e gjykatave për heqjen e lirisë vetjake mbështetet vetëm në supozime të pavërtetuara dhe është rrjedhojë e mungesës së verifikimit dhe vlerësimit të akteve të fashikujve të prokurorisë, si dhe e injorimit të argumenteve e provave shkresore të mbrojtjes. Gjykatat nuk kanë respektuar jurisprudencën kushtetuese, atë evropiane dhe praktikën unifikuese të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, sipas të cilave kusht për caktimin e masës së sigurimit është ekzistenca e dyshimit të arsyeshëm të bazuar në prova.

18. Duke mbajtur në konsideratë se liria personale, e garantuar nga neni 27 i Kushtetutës, mbrohet edhe nga neni 5 i KEDNJ-së, Kolegji vlerëson t'i referohet jurisprudencës së Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Sipas saj, *“dyshimet e arsyeshme”* për kryerjen e veprës penale, që justifikojnë kufizimin e lirisë personale të individit, nënkuptojnë ekzistencën e fakteve ose informacioneve që arrijnë të bindin edhe një vëzhgues të jashtëm se personi i dyshuar mund të ketë kryer veprën penale. Këto fakte nuk është e nevojshme të jenë në të njëjtin nivel si ato për të cilat nevojitet ngritja e akuzës ose justifikimi i dënimit penal, të cilat i përkasin një shkalle të mëvonshme të procesit të hetimit penal. Si rregull, problemet me *“arsyeshmërinë e dyshimit”* lindin në nivelin e fakteve, të cilat duhet të kenë ndodhur në të vërtetë, t'u atribuohen personave nën dyshim dhe t'i përkasin ligjit penal (*shih vendimin e GJEDNJ-së për çështjen Selahattin Demirtas kundër Turqisë (nr. 2) [DHM], datë 22.12.2020, §§ 314-315; § 317*).

19. Në këtë drejtim, Kolegji vëren se kërkesa e prokurorit që i është paraqitur gjykatës në datën 18.03.2022 për caktimin e masës “Arrest në burg” përmban arsyet ku ajo bazohet. Prokurori ka parashtruar se ekziston dyshimi i arsyeshëm që kërkuesi të ketë kryer veprat penale “Korrupsioni aktiv i funksionarëve të lartë shtetërorë ose të zgjedhurve vendorë”, në bashkëpunim, si dhe “Pastrimi i produkteve të veprës penale ose veprimtarisë kriminale”, e kryer në rrethanën cilësuese “në bashkëpunim”, të parashikuara respektivisht nga nenet 245 e 25 dhe 287, paragrafët 1, shkronjat “a” dhe “b” dhe 2 të KP-së. Sipas prokurorisë, dyshohet se kërkuesi, në detyrën e administratorit të shoqërisë “Integrated Technology Waste Treatment Fier” sh.p.k., është përfshirë në skemën fiktive të kryerjes së pagesave për të mbuluar dhe fshehur natyrën e vërtetë të origjinës së paligjshme të shumave monetare, si dhe natyrën e vërtetë të transferimit dhe të zhvendosjes së

tyre, të cilat përbëjnë “përfitim të parregullt”, si rrjedhim edhe produkt të veprës penale të korrupsionit.

20. Kërkesa e prokurorit është shqyrtuar në dhomë këshillimi nga GJKKO-ja e Shkallës së Parë, e cila, me vendimin nr. 22, datë 26.03.2022, ka caktuar masën e sigurimit “Arrest në burg”. Vendimi gjyqësor përmban të gjitha elementet e nenit 245 të KPP-së dhe ndonëse në objektin e tij është caktimi i masave të sigurimit për disa shtetas, në të janë arsyetuar veçmas kushtet dhe kriteret për secilin prej tyre, përfshirë edhe kërkuesin. Në vendimin gjyqësor është parashtruar në mënyrë të përmbledhur fakti penal dhe cilësimi juridik i tij sipas dispozitave të KP-së, duke treguar provat të cilat mbështesin dyshimet e arsyeshme se kërkuesi është autor i veprave penale.

21. Kolegji vëren se vendimi i gjykatës së shkallës së parë është lënë në fuqi nga GJKKO-ja e Apelit, e cila e ka shqyrtuar ankimin në seancë gjyqësore dhe me vendimin nr. 14, datë 18.05.2022 ka arsyetuar se bazuar në provat e paraqitura, gjyqtari i hetimeve paraprake në shkallë të parë ka njohur ekzistencën e fakteve penalisht të rëndësishme dhe pjesëmarrjen e mundshme të secilit të hetuar, duke argumentuar hollësisht dhe në mënyrë kronologjike çdo veprim dhe përgjegjësinë e mundshme të tyre, ndaj shkaqet e ankimit lidhur me mungesën e ekzistencës së dyshimit të arsyeshëm ishin tërësisht të pabazuara. Po kështu, gjykata ka pranuar se ekzistonin një sërë provash (deklarimet e personave që kanë dijeni, provat shkresore, aktet e ekspertimit grafik dhe vlerësues), të cilat të çmuara në qëndrueshmërinë e tyre dhe në përputhjen logjike që ato kanë me njëra-tjetrën, së bashku me mundësinë e mbledhjes së provave të mëtejshme gjatë vazhdimit të hetimeve, formojnë dyshim të arsyeshëm të fajësisë së mundshme të të hetuarve (*shih faqen 37 të vendimit të GJKKO-së së Apelit*).

22. Ndërsa, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë e ka shqyrtuar rekursin në dhomë këshillimi duke vendosur mospranimin e tij me vendimin nr. 00-2022-1220, datë 06.10.2022. Në lidhje me pretendimet se akuzat nuk provoheshin, Gjykata e Lartë është shprehur se ato nuk i përkasin fazës procedurale të hetimeve paraprake në të cilën ndodhet çështja dhe se gjykata e hetimeve paraprake ka arsyetuar në lidhje me ekzistencën e “*dyshimit të arsyeshëm, të bazuar në prova*” për secilin person nën hetim, ndaj të cilëve janë caktuar masat e sigurimit (*shih paragrafin 32 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Sipas Gjykatës së Lartë, gjykatat më të ulëta i kanë arsyetuar me hollësi të gjitha provat, mbi bazën e të cilave ato kanë krijuar bindjen e brendshme se ekziston dyshimi i arsyeshëm që personat nën hetim mund t’i kenë kryer veprat penale. Niveli i provave “*dyshim i arsyeshëm*” nuk është i njëjtë me nivelin e provave “*përtej dyshimit të arsyeshëm*” që zbatohet në gjykimin në themel të çështjes. Ky nivel i fundit tregon qartë se të akuzuarit i kanë kryer veprat

penale për të cilat ata akuzohen, por për këtë qëllim është e domosdoshme që të kryhet faza e hetimit paraprak të çështjes penale nën drejtimin e prokurorit dhe në fund të kësaj faze vendoset nëse çështja do të shkojë në gjyq apo akuzat do të pushohen, prandaj pretendimet e personave nën hetim në lidhje me provat nuk i përkasin kësaj faze të procedimit penal (*shih paragrafin 34 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

23. Për sa më lart, Kolegji vlerëson se pretendimi i kërkuarit për cenimin e lirisë personale për shkak të mungesës së dyshimit të arsyeshëm është haptazi i pabazuar.

A.2. Për pretendimin e cenimit të së drejtës për proces të rregullt

24. Kërkuar ka pretenduar se i është cenuar e drejta për proces të rregullt ligjor, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në aspektet e parimit të kontradiktoritetit, mbrojtjes efektive, barazisë së armëve dhe standardit të arsytimit të vendimit. Sipas tij, pavarësisht parashikimeve të KPP-së, në gjykimin në shkallë të dytë nuk janë debatuar provat. Kërkesat për të korrigjuar shkeljen janë refuzuar ose janë lënë në heshtje. GJKKO-ja e Apelit i ka konsideruar provat e mbrojtjes të paqena dhe është bazuar vetëm në provat e prokurorit të dorëzuara gjatë gjykimit në shkallë të parë. Gjykata e Lartë, pavarësisht detyrimeve të saj, nuk e ka kontrolluar procedurën ose ka heshtur. GJKKO-ja e Apelit duhej të shqyrtonte aktin e ekspertimit grafik të prokurorit dhe atë të kryer me kërkesë të mbrojtjes ose të orientonte prokurorin për kryerjen e një akti të ri ekspertimi, si dhe të kërkonte të dhënat nga bankat e nivelit të dytë. GJKKO-ja e Shkallës së Parë në vendimin e saj nuk ka parashtuar as veprimet e paligjshme të kërkuarit, as shkaqet e posaçme që justifikojnë masën e sigurimit personal. GJKKO-ja e Apelit dhe Gjykata e Lartë kanë lejuar shkeljen e nenit 245, pikat 1, shkronja “c” dhe 2, të KPP-së, duke konfirmuar vendimmarrjen e gjykatës së shkallës së parë në mënyrë abstrakte dhe pa një analizë ezauruese të pretendimeve të ngritura nga kërkuar në apel dhe rekurs. Gjykata e Lartë në vendim ka shtrembëruar shkaqet e rekursit të kërkuarit.

25. Kolegji vëren se procedura për dhënien e masës së sigurimit personal “Arrest në burg” ndaj kërkuarit është vënë në lëvizje me kërkesë të prokurorit, i cili e ka motivuar atë bazuar në analizën e kushteve dhe kritereve të parashikuara nga nenet 228, 229, 230, 237 dhe 238 të KPP-së. Shqyrtimi i kërkesës është kryer nga GJKKO-ja e shkallës së parë në dhomë këshillimi në përputhje me kërkesat e nenit 244 të KPP-së.

26. Po ashtu, Kolegji vëren se, ndonëse kërkuar i fshihet drejtësisë, duke u deklaruar i pagjetur nga organi i akuzës, atij i është siguruar e drejta e ankimit përmes mbrojtësit të zgjedhur. Vendimi i gjykatës së shkallës së parë është lënë në fuqi nga GJKKO-ja e Apelit me vendimin nr.

14, datë 18.05.2022, e cila e ka shqyrtuar ankimin e kërkuarit në seancë gjyqësore me praninë e mbrojtësit të zgjedhur. Ajo gjykatë është shprehur se ishte e panevojshme të vlerësoheshin provat e mbledhura privatisht dhe të paraqitura nga mbrojtësi, pasi binin në kundërshtim me nenet 244 dhe 249, pika 1, të KPP-së dhe rrjedhimisht, sipas saj, ishin të paqena. Kërkesa për caktimin e masës së sigurimit shqyrtohet nga gjyqtari i hetimeve paraprake në shkallë të parë në dhomë këshillimi dhe vlerësimi i gjykatës së apelit kur shqyrton ankimin ndaj vendimit të shkallës së parë kufizohet vetëm mbi provat e paraqitura nga prokurori (*shih faqen 30 të vendimit të GJKKO-së së Apelit*).

27. Kërkuarit i është garantuar e drejta për të kundërshtuar vendimet e dhëna për masën e sigurimit edhe në Gjykatën e Lartë nëpërmjet rekursit të paraqitur nga mbrojtësi i tij. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë e ka shqyrtuar rekursin në dhomë këshillimi, duke disponuar mospranimin e tij me vendimin nr. 00-2022-1220, datë 06.10.2022. Ai ka arsyetuar se Gjykata e Lartë nuk është një gjykatë fakti, për rrjedhojë pretendimet për vlerësim të gabuar të provave janë jashtë juridiksionit ekskluzivisht ligjor të Gjykatës së Lartë (*shih paragrafin 29 të vendimit të Gjykatës së Lartë*).

28. Gjithashtu, Kolegji vëren se vendimet gjyqësore në të tria shkallët paraqiten të rregullta në formë dhe pasqyrojnë rrethanat e çështjes, shkaqet e përmbledhura të kërkesës së prokurorit në shkallë të parë dhe ato të ankimit/rekursit në dy shkallët e tjera, duke treguar, këto të fundit, në pjesën arsyetuese edhe arsyet e mospranimit të ankimit/rekursit. Vendimet nuk rezultojnë alogjike, kontradiktore ose të paqarta në përmbajtje. Në pjesën arsyetuese ato i japin përgjigje çështjes së dyshimit të arsyeshëm, si dhe pretendimeve të tjera kushtetuese të kërkuarit të ngritura në ankim dhe recurs. Në këtë mënyrë, vendimet gjyqësore plotësojnë standardet kushtetuese të arsyetimit të elaboruara gjerësisht në jurisprudencën kushtetuese (*shih vendimet nr. 11, datë 21.04.2022; nr. 16, datë 16.03.2021; nr. 12, datë 19.03.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

29. Po kështu, Kolegji vëren se siç parashtrojnë kërkuari, prokurori ka vendosur zgjatjen e afatit hetimor për shkak të domosdoshmërisë së kryerjes së veprimeve të tjera hetimore. Edhe GJKKO-ja e Shkallës së Parë kur ka shqyrtuar ankimet e kërkuarit ndaj vendimeve të prokurorit për zgjatjen e afatit hetimor, ka konfirmuar kryerjen e veprimeve hetimore të kërkuara nga mbrojtësi i zgjedhur lidhur me kryerjen e ekspertimit grafik të shkrimeve dhe nënshkrimeve të kërkuarit, si dhe kërkimin për të dhënat e llogarive bankare nga bankat e nivelit të dytë.

30. Lidhur me pretendimet për cenimin e kontradiktoritetit dhe barazisë e armëve, të cilat janë aspekte të rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës dhe për të garantuar mbrojtje efektive, Kolegji evidenton se në rastin e masave të sigurimit ato materializohen

në mënyra të ndryshme, për shkak të natyrës që ka masa e sigurimit, si një masë e ndërmjetme në funksion të gjykimit penal të themelit. Këto aspekte materializohen nga disa garanci specifike që KPP-ja i jep individit, ndaj të cilit është caktuar një masë sigurimi, në shtesë të garancive që gëzon individ i lirë gjatë procedimit penal.

31. Në këtë drejtim, Kolegji vëren se sipas nenit 248 të KPP-së, jo më vonë se tri ditë nga zbatimi i masës së arrestit, gjykata e merr në pyetje të arrestuarin, me pjesëmarrjen e prokurorit dhe të mbrojtësit. Në këtë procedurë gjykata verifikon kushtet dhe kriteret e caktimit të masës, si dhe nevojat e sigurimit. Kur këto kushte nuk ekzistojnë, gjykata vendos revokimin ose zëvendësimin e masës. Gjatë debatit gjyqësor palët kanë të drejtë të paraqesin prova, me përjashtim të provave me dëshmitarë. Një garanci tjetër është ajo e parashikuar në nenin 260 të KPP-së, sipas të cilit sa herë shfaqet një rrethanë ose provë e re, që mund të zbehë rëndësinë e faktit ose të zbusë nevojat e sigurimit, individ ka të drejtë të paraqesë kërkesë në gjykatë për të kërkuar zëvendësimin ose revokimin e masës së sigurimit, edhe pse kjo masë në kohën e caktimit mund të jetë miratuar si e ligjshme gjer në Gjykatën e Lartë. Ndërsa sipas nenit 246, pika 6, të KPP-së, gjykata, në mënyrë periodike, çdo dy muaj, informohet me shkrim nga prokurori mbi gjendjen dhe ecurinë e procedimit dhe pasi dëgjon palët, vendos vazhdimin, zëvendësimin ose revokimin e masës së sigurimit.

32. Kolegji thekson se procedurat e mësipërme shërbejnë për kontrollin sistematik gjyqësor të kushteve të masës së sigurimit, për shkak të ndërhyrjes që ajo bën në lirinë personale të individit. Në këtë pikëpamje, me anë të këtyre procedurave, individit i garantohet mbrojtja efektive në rastet e heqjes arbitrare të lirisë, si dhe mundësia që ai të veprojë bazuar në parimet e kontradiktoritetit dhe të barazisë së armëve në proces.

33. Bazuar në sa më sipër, Kolegji vlerëson se kërkuesit i janë garantuar të gjitha elementet procedurale që parashikon KPP-ja për një proces të rregullt për caktimin e masës së sigurimit në përputhje me nenin 27 të Kushtetutës, për rrjedhojë pretendimi i tij për cenimin e procesit të rregullt ligjor është haptazi i pabazuar.

34. Në përfundim të analizës për kriteret paraprake, Kolegji çmon se çështja nuk mund të kalojë për shqyrtim në seancë plenare.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, në bazë të neneve 31 dhe 31/a, pika 2, shkronja “e”, të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,

V E N D O S I:

Moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.